

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

«Parcs i biblioteques, naturalment!». *Un projecte col·laboratiu entre la Xarxa de Biblioteques Municipals i la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*

Montserrat Àlvarez Massó

*Gerència de Serveis de Biblioteques. Diputació de Barcelona
C/ Urgell, 187. 08036 Barcelona, alvarezmm@diba.cat, tel. 934 022 545*

Sílvia Sebastian Salvatierra

*Biblioteca Pompeu Fabra. Mataró
Plaça d'Occitània, s/n 08302 Mataró, sebastianss@diba.cat, t 937 412 920*

Ana López Baguena

*Bibliotecària itinerant (Maresme)
Plaça d'Occitània, s/n 08302 Mataró, lopezbanng@diba.cat, t 937 412 920*

Josep Melero Bellmunt

*Gerència de Serveis de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona
C/ Urgell, 187. 08036 Barcelona; melerobj@diba.cat, t 934 022 843*

10 de maig de 2018 a les xxxx h.

Resum

El 2017 es va plantejar la necessitat de desenvolupar accions conjuntes en el marc de la biblioteca pública i els parcs naturals. L'objectiu primordial era dur el parc a la biblioteca i viceversa. Es va iniciar el projecte a la comarca del Maresme, que ja comptava amb una xarxa estable i col·laborativa de biblioteques. En una segona fase, el projecte s'ampliarà a altres biblioteques i parcs de la província. El projecte compta amb una imatge gràfica pròpia, un lema ("Parcs i biblioteques, naturalment!"), uns materials de difusió comuns (cartells, *flyers*, *rollups*, expositors) i accions divulgatives en ocasió de diferents efemèrides ambientals (Dia Europeu dels Parcs,...). S'ha creat, a més una programació estable d'activitats de caràcter trimestral i s'està treballant en el contingut d'unes maletes pedagògiques a disposició de les escoles. L'èxit es basa en els sentit de pertinença i complicitat de tots els agents integrats en el projecte.

Paraules clau

programació estratègica, parc natural, biblioteca pública, transversalitat, Maresme, centre de documentació, activitats divulgatives

Resumen

El 2017 se planteó la necesidad de desarrollar acciones conjuntas en el marco de la biblioteca pública y los parques naturales. El objetivo primordial era llevar el parque a la biblioteca y viceversa. El proyecto se inició en la comarca del Maresme, que contaba con una red estable y colaborativa de una decena de bibliotecas. En una segunda fase, el proyecto se ampliará a otras bibliotecas y parques de la provincia. El proyecto cuenta con una imagen gráfica propia, un lema ("Parques y bibliotecas, naturalmente!"), unos materiales de difusión comunes (carteles, flyers, rollups, expositores) y acciones divulgativas en ocasión de diferentes efemérides ambientales (Día Europeo de los Parques,...). Se ha

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

creado, además una programación estable de actividades de carácter trimestral y se estátrabajando en el contenido de unes maletapedagógicas a disposición de las escuelas. El éxito se basa en el sentimiento de pertenencia y complicidad de todos los agentesintegrantes en el proyecto.

Palabras claves

programaciónestrategica, parque natural, biblioteca pública, transversalidad, Maresme, centro de documentación, actividadesdivulgativas

Abstract

In 2017 wasdevelopedjointactionswithintheframework of thepubliclibraryand natural parks. Theprimaryobjectivewas to bringthepark to thelibraryandvice versa. Theprojectwasstarted in the Maresme region, whichalreadyhad a stableandcollaborative network of ten libraries. In a secondphase, theprojectwill be extended to otherlibrariesandparks in theprovince. Theproject has itsowngraphicimage, a leitmotiv ("Parks andlibraries, of course!"), commondiffusion materials (posters, flyers, rollups, andexhibitors) anddivulgatedactions on theoccasion of differentenvironmentalevents (European Day of Parks,...) A stableprogram of three-monthactivities has alsobeencreatedandwork is beingcarriedout on the content of educationalsuitcasesavailable to schools. Success is based on the sense of belongingandcomplicity of all the agents involved in theproject.

Keywords

Strategicprogramming, natural park, publiclibrary, transversely, Maresme, documentation centre, informativeactivities

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

«Parcs i biblioteques, naturalment!». *Un projecte col·laboratiu entre la Xarxa de Biblioteques Municipals i la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*

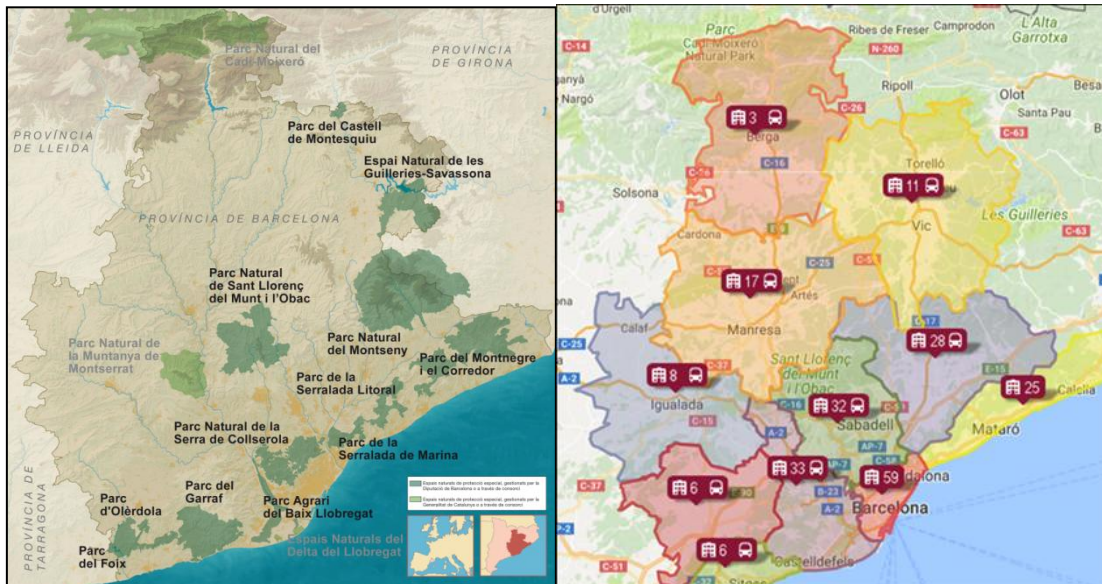
Montserrat Àlvarez Massó
Sílvia Sebastian Salvatierra
Ana López Baguena
Josep Melero Bellmunt

1. Antecedents

Des de fa anys que es vénen produint accions de suport i difusió mútua entre la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) i la Xarxa de Parcs Naturals (XPN) de la Diputació de Barcelona. Entre les accions més destacades de col·laboració entre la Gerència de Serveis de Parcs Naturals i la Gerència de Serveis de Biblioteques rau el projecte corporatiu Biblioteca Virtual, que es concreta en el prestatge virtual Espais Naturals i que ha creat unes dinàmiques de col·laboració interàrees, regulars i habituals, molt satisfactòries.

També entre les diferents accions de col·laboració cal mencionar la celebració conjunta de les Efemèrides ambientals; això és, dates commemoratives d'aspectes vinculats a la natura i el medi ambient que se celebren conjuntament entre la xarxa de centres de documentació dels parcs naturals (tan si són gestionats per la Diputació de Barcelona com per la Generalitat de Catalunya) i les biblioteques públiques que s'hi vulguin acollir. Val a dir que entre la xarxa de centres de documentació dels parcs naturals (que aplega més d'una vintena de centres) existeix un col·laboració mútua des de fa més d'una vintena d'anys. Fruit d'aquesta treball en xarxa en són diverses jornades tècniques, publicacions conjuntes o la celebració de les Jornades biennals DocAmbCat (Documentació Ambiental de Catalunya).

Figura 1. Mapa de la Xarxa de Parcs Naturals i de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.

A partir d'aquestes dues realitats i l'interès creixent de les dues gerències per a desenvolupar noves línies de treball compartides, la primavera del 2017 es va plantejar la possibilitat de desenvolupar noves vies d'acció i promoure nous marcs de coordinació i comunicació per tal de desenvolupar accions conjuntes en el marc de la biblioteca pública i els parcs naturals. Val a dir que la Xarxa de Parcs Naturals gestiona un conjunt de dotze espais naturals protegits d'un alt valor patrimonial, cultural i paisatgístic. Entre aquests cal assenyalar els parcs de la Serralada de Marina, Serralada Litoral i Montnegre i el Corredor. Per altra banda, en el conjunt de la Xarxa de Biblioteques Municipals, les biblioteques del Maresme gaudeixen d'una llarga tradició de treball en equip i atesa la seva predisposició manifesta a col·laborar amb la Xarxa de Parcs Naturals, s'ha vist clarament que era amb elles amb qui es podia assajar un nou marc de col·laboració amb els parcs naturals de la seva àrea d'influència. Les coincidències i predisposicions mútues eren massa evidents com per no aprofitar-les.

Amb aquest propòsit va néixer, doncs, el projecte **Parcs i biblioteques, naturalment!**

2. Objectius del projecte

El projecte “Parcs i biblioteques, naturalment!” vol contribuir a millorar el coneixement del territori i dur a terme activitats de sensibilització i d'educació en el marc d'una reflexió global de la conservació de patrimoni natural i cultural, del desenvolupament socioeconòmic de la població que viu dins i a l'entorn dels espais protegits i l'ús social que la societat fa d'aquestes realitats.

A partir d'aquí es planteja l'interès de concretar les línies de treball compartides i àmbits temàtics que es puguin abastar. Un avenç que s'haurà de completar a nivell local impulsant les àrees específiques més a fons, d'acord amb el seu entorn i els projectes propis de la biblioteca i dels espais naturals.

Aquest nou projecte estarà íntimament lligat a un compromís de col·laboració entre la Xarxa de Parcs Naturals, la Gerència de Biblioteques i les biblioteques públiques dels municipis establerts en cada zona d'influència dels parcs naturals. En aquesta línia, també es pot comptar en la mesura de les seves possibilitats, amb la col·laboració dels centres de documentació del parcs, que conformen una xarxa de 12 centres. Com hem dit, es va proposa iniciar el projecte a la comarca del Maresme; però en una segona fase, un cop testat i valorat el model de treball, el projecte és ampliable a altres biblioteques de la XBM i a altres parcs naturals de la corporació.

Figura 2. Imatge corporativa del projecte

Així mateix, els **objectius genèrics** del grup de treball són:

- Integrar en un espai compartit les eines de suport necessàries a nivell de grup per assolir els reptes marcats.
- Agilitzar i millorar la comunicació entre els membres del grup.
- Accedir als continguts generats per les biblioteques i/o parcs de forma immediata i generar continguts propis.

Per altra banda, l'adhesió per part de les biblioteques implicades al projecte requereix necessàriament un compromís explícit en els següents termes:

- Incorporar el projecte en el Pla d'acció de cada biblioteca.
- Designar un interlocutor tècnic de l'equip de la biblioteca com a referent del projecte.
- Utilitzar la marca "Parcs i biblioteques, naturalment!" i els hashtag propi en qualsevol recurs i/o activitat relacionada amb el projecte.
- Ampliar i consolidar els vincles de cooperació amb els parcs naturals de l'àrea d'influència.
- Organitzar un programa d'activitat anual amb un mínim de 4 accions relacionades amb el projecte.
- Participar activament a l'espai de treball i comunicació propi del projecte a la comunitat XBM.
- Participar en l'aportació de continguts en els recursos i productes informatius conjunts.
- Realitzar accions de difusió a nivell local, als mitjans locals i pels canals habituals de la biblioteca (web, blogs, Twitter, etc.).

Taula 1. Membres del grup "Parcs i biblioteques, naturalment!"

Per part de la Xarxa de Biblioteques Municipals

Sílvia Sebastián. Cap de zona i directora de les Biblioteques de Mataró
Rosa Casas. Biblioteca Ferrer i Guàrdia d'Alella
Judit Garcia. Biblioteca Ituro de Cabrera de Mar
Bárbara González. Biblioteca de Cabriels
Anna Fincias. Biblioteca Joan Coromines del Masnou
Laura Villaret. Sotsdirectora Biblioteca Pompeu Fabra de Mataró
Ivana Ares. Biblioteca Can Llaurador de Teià
Núria Fàbregas. Biblioteca Can Baratau de Tiana
Raquel Rodríguez. Biblioteca de Premià de Dalt

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

Sílvia Anfrons. Biblioteca de Tordera
Anna Bedoya. Biblioteca Can Manyer de Vilassar de Dalt
Anna López. Bibliotecària itinerant
Montserrat Álvarez. Gerència del Servei de Biblioteques Municipals. Diputació de Barcelona

Per part de la Xarxa de Parcs Naturals

Antoni Bombí. Director del Parc del Montnegre i el Corredor
Isabel Cabrera. Directora del Parc de la Serralada Litoral
Cinta Pérez. Directora del Parc de Serralada de Marina
Antoni Navarrete. Oficina Tècnica de Parcs Naturals
Marta Comerma. Centre de documentació del Parc del Montnegre i el Corredor. Mataró
Toni Marí. Centre de documentació del Parc de la Serralada Litoral. Vilassar de Dalt
Berta Villaran. Centre de documentació del Parc de la Serralada de Marina. Montcada i Reixac
Joan Manel Riera. Escola de Natura del Corredor
Josep Melero. Gerència de Serveis d'Espais Naturals. Diputació de Barcelona

3. La posada en marxa

La primera acció conjunta que es va dur a terme va ser la proposta “**Dibuixa'm un parc**”, que es va celebrar en nou biblioteques de nou localitats del Maresme el dia 24 de maig de 2017 (el dia que es commemora el Dia Europeu dels Parcs). **Les biblioteques** que van participar van ser: Alella, Cabrera, Cabriels, Masnou, Mataró, Teià, Tiana, Tordera i Vilassar de Dalt. Val a dir que en la conceptualització i seguiment d'aquestes activitats hi va participar l'empresa de gestió cultural Taleia.

La idea era aprofitar la tradició que tenen totes les biblioteques de fer l'hora del conte per fer-ne una acció conjunta –en aquest cas, el mateix dia i hora– a les nou biblioteques implicades en el projecte. L'acció va consistir que, en cada una d'elles, un narrador o narradora explicava tres històries als nens i nenes assistents mentre, alhora, un il·lustrador o il·lustradora, anava dibuixant en directe cada un dels contes. D'aquí el nom de l'acció: “Dibuixa'm un parc”. Els tres contes tenien aquesta temàtica comuna:

- 1) Un **primer conte** basat en una llegenda referida al parc natural més proper a la biblioteca (es prioritzava que fos una de les llegendes incloses en la *Guia de rutes de llegendes i rondalles* que la Diputació havia editat en aquells dies).
- 2) Un **segon conte** basat en un llibre propi o il·lustrat d'algun dels contistes participants, on aparegués un parc, un arbre, un bosc...; algun element natural, a partir del qual s'explicava el conte o s'inventava una nova història.

3) I una **tercera història** inventada entre tots els nens i nenes presents en l'activitat, amb algun element vinculat a la natura com a protagonista.

Figura 3. Elements de difusió del projecte

Figura 4. Diversos moments de l'activitat "Dibuixa'm un parc" en diferents biblioteques.

Els contes es dibuixaven sobre tres grans **caixes blanques de cartró de 50 x 50 cm**, utilitzant una cara per cada conte. Una altre de les cares portaven la imatge del projecte de “Parcs i biblioteques, naturalment!”. Un cop acabats tots tres contes i fets els dibuixos en les tres cares de cada capsa, en col·locar-les una sobre l'altra, es construïa una torreta, de gran força plàstica, que restava com a testimoni del projecte i alhora element decoratiu. Cada biblioteca quedava com a dipositarària de les tres caixes que podria aprofitar per a fer amb elles noves sessions de l'hora del conte, organitzar tallers d'observació i dibuix, etc.

L'acte principal d'aquella jornada es va celebrar a la Biblioteca Pompeu Fabra de Mataró, amb la presència dels diputats de les dues gerències que van presentar el projecte als mitjans alhora que també es presentava la **Guia de rutes de llegendes i rondalles** editada per la Xarxa de Parcs Naturals en aquells dies.

Val a dir que aquella acció conjunta va ser molt exitosa en totes les biblioteques participants i que és previst de repetir l'acció el 2018 en un format força semblant.

Figura 5. Diversos racons de “Parcs i biblioteques, naturalment!” i tallers realitzats en diferents biblioteques participants

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

3. L'Agenda trimestral

Una de les primeres accions, i la més visible d'aquest projecte, ha estat la realització d'una agenda trimestral d'activitats conjuntes entre totes les biblioteques que en formen part. No és tracta de fer res radicalment diferent del que ja vénen fent les biblioteques habitualment, si no el que se'ls demana és que aquestes activitats estiguin temàticament vinculades al món de la natura o el medi ambient. Així, podem parlar de xerrades o conferències sobre el patrimoni natural o cultural dels parcs; tallers per al públic infantil o familiar amb elements naturals o per la natura com a motiu central; hores del conte sobre el medi ambient; exposicions temàtiques sobre els parcs naturals; clubs de lectura amb autors del territori que hagin descrit el paisatge de l'entorn, etc. No és endebades que en aquestes activitats -on encara queda molt camí per recórrer-, la col·laboració amb el personal dels parcs naturals (o vinculat amb ells) i dels centres de documentació dels parcs és fonamental, ja que en molts casos poden ser ells mateixos els conductors o protagonistes de les activitats proposades.

Finalment, aquest agenda es comparteix conjuntament a totes les biblioteques i es difon pels mecanismes habituals que té cada una: cartells, web i xarxes socials. En aquest sentit, també ajuden els serveis centrals de la Xarxa de Biblioteques Municipals i de la Xarxa de Parcs Naturals, a través dels butlletins electrònics i xarxes socials. Des de l'inici del projecte, el maig del 2017, ja s'han realitzat tres agendas trimestrals.

Aquesta proposta té certes similituds amb una altre programa que té un grau de consolidació molt arrelat en el territori on es duu a terme: "**L'hort a la biblioteca**", a la comarca del Baix Llobregat i molt vinculades al Parc Agrari homònim.

Figura 6. Mostra de pàgines de les agendes trimestrals

4. Les efemèrides ambientals

Cada any les biblioteques i centres amb documentació ambiental de Catalunya celebren quatre efemèrides ambientals per tal de donar a conèixer el fons bibliogràfic propi, fomentar accions col·laboratives entre diversos entitats i transmetre més consciència ambiental entre el gran públic. Normalment aquestes **quatre efemèrides ambientals** es disposen al llarg de l'any, una per estació. Una d'elles sempre és el **Dia Europeu dels Parcs**, que ja hem dit que es commemora el 24 maig i va ser precisament el punt d'arrencada del projecte "Parcs i biblioteques, naturalment!" el 2017. La celebració conjunta de les efemèrides ambiental és un projecte que es duu a terme des del 2013 entre la xarxa de centres de documentació dels parcs naturals de Catalunya i al qual es va convidar a les xarxes de biblioteques de la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya amb resultats desiguals.

El 2018, el Dia Europeu dels Parcs s'inclou dins la **Setmana de la Natura**, que precisament vol recollir tot un seguit d'accions de divulgació i sensibilització ambiental al nostre país. Una setmana promoguda per la Xarxa de Custòdia del Territori i de la Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya. Semblava evident que el projecte "**Parcs i biblioteques, naturalment**", tingui en aquesta efemèride una fita central en el seu calendari. Les altres tres efemèrides proposades per al 2018 són: el 5 de març, Dia Mundial de l'Eficiència Energètica, el 16 d'octubre, Dia Mundial de l'Alimentació i l'Agrobiodiversitat i el 5 de desembre, Dia Internacional del Voluntariat (Ambiental).

Les accions que es recullen en aquesta dates són divulgades en una mapa conjunt a **GoogleMaps** seguint unes senzilles instruccions que es troben a: <http://bit.ly/EfemeridesAmbientalsBiblios>

Figura 7. Cartell de les Efemèrides ambientals 2018

5. El futur

Cal dir que en poc més d'un any que s'ha iniciat el projecte, s'ha fet força feina entre totes les biblioteques i parcs implicats; però que encara en queda molta per fer. El més rellevant del projecte no són les activitats que es programen trimestralment i que es van duent a terme amb força satisfacció pel públic assistent i els organitzadors, que també; si no **l'esperit transversal i de treball en equip** que emana dels objectius establerts. Ja no és tan sols la col·laboració entre diferents biblioteques de localitats distintes el que aquí es destaca (un exemple que es voldrà exportar en altres territoris en el futur), si no també la col·laboració amb organismes de naturalesa distinta (equips de gestores de parcs naturals o de centres de documentació), que a més, són també diferents entre si. I per ajudar a aquesta cohesió i coneixement mutu –i no és un tema menor–, s'ha implementat una

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

dinàmica de reunions trimestrals amb tots i totes les integrants del projecte. Són reunions de treball que sempre es fan en algun indret dels tres parcs naturals implicats i que s'acompanyen de visites guiades al territori, així les responsables de cada biblioteca coneixen de la mà dels gestors del parcs els valors patrimonials naturals i culturals de cada un. Una manera plaent i fructífera de fer equip.

En el cas del Maresme estem parlant d'un projecte que aplega deu biblioteques públiques, tres parcs naturals i tres centres de documentació. Una vintena de persones implicades de formació distinta (bibliotecàries, gestors de parcs i educadors ambientals) que treballen plegats per uns objectius comuns i manifesten un alt grau de compromís en la seva consecució.

I aquí és on, creiem, rau la força i l'originalitat del projecte.